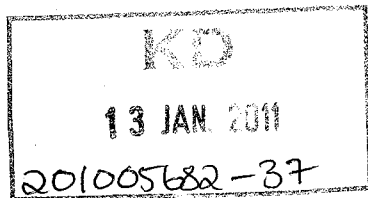

UNIVERSITETSDIREKTØREN
AVDELING FOR UTDANNING

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Deres ref.:
Vår ref.: 2010/6357 ARE000/349
Dato: 05.01.2011

Høringsinnspill til evaluering av Senter for internasjonalisering av høgre utdanning

Universitetet i Tromsø har mottatt invitasjon fra Kunnskapsdepartementet til å gi innspill til evalueringen av Senter for internasjonalisering av høgre utdanning (SIU). Universitetet takker for muligheten til å bidra også i fasen etter evalueringen og oversender herved innspill til de særskilte områder og i den form som departementet ba om.

Universitetet vil innledningsvis gi uttrykk for at samarbeidet med SIU gjennom årene har hovedsakelig vært godt. SIU har både ytet god sørvis i programforvaltningen og utvist fleksibilitet i den daglige samhandlingen. Universitetet har også hatt nytte av SIU i kommunikasjon og dialog ut over programforvaltningen.

Generelt

Siden SIU ble etablert av Universitetsrådet i 1991, har det skjedd en formidabel utvikling i internasjonalisering av høgre utdanning. Det gjenspeiles naturligvis også i utviklingen av SIU og i sektoren. Etter at SIU ble et forvaltningsorgan under KD i 2004, er omfanget av tema og kapasitet mangedoblet, og sektoren selv er samtidig langt på vei profesjonalisert i internasjonalisering. Parallelt har det i økende grad de seinere årene vært fokusert på internasjonalisering av høgre utdanning og forskning på alle nivå: politisk, strategisk, i systemkrav og i økonomiske virkemidler for sektoren. Det fokuseres mer på konkurranse innen sektoren, på styrking av sentrale fagmiljø der Norge hevder seg internasjonalt. Det faktum at institusjonene har kommet langt i etablering av egne strategier på forsknings- og utdanningsområdet for å oppfylle KD sine mål for sektoren og SIU sitt forhold til disse, er ikke tema i rapporten. Årsaken er formodentlig at SIU til nå ikke har vært en aktør i relasjonen mellom sektoren og KD bortsett fra i rollen som programforvalter. Et eksempel er de nærmest parallelle rapporteringskrav for studentmobilitet til SIU og KD.

Sektorens internasjonaliseringsinteresser i forsknings- og utdanningsaktivitetene bør framover være grunnlaget for å diskutere SIU sitt potensial og kapasitet som effektiv aktør og tjenesteleverandør for relasjoner mellom SIU og Forskningsrådet, til KD og andre departementer og instanser. Dette vil bidra til å klargjøre SIU sin framtidige posisjon til oppdragsgiver og sektoren.

1. SIU sin styringsmodell

UiT støtter evalueringsrapporten i at SIU sin styringsmodell må forenkles, og at sammensetningen av SIU-styret i større grad må gjenspeile kompetansen istedenfor interessene i sektoren. Et sentralt punkt er at styret må ha tilstrekkelig frihet og politisk oppfølging til å kunne koordinere på tvers av departementene for best mulig å styrke sektorens internasjonalisering. Eksempelvis diskuteres dette temaet i evalueringsrapporten i avsnittet om nord-sørsamarbeid uten at det foreslås særskilte anbefalinger. Behovet for slik tverrdepartemental samhandling har blitt uttrykt av sektoren over lang tid i ulike sammenhenger.

SIU har nå mange års erfaring og kompetanse i forvaltning av ulike program, og det bør nå være mulig, slik rapporten anbefaler, å slå sammen programstyrer og -komiteer med relativt like eller sammenfallende målsetninger og karakteristika. Ved behov kan det opprettes ad hoc-komiteer med blant andre medlemmer fra sektoren med særskilt kompetanse.

2. SIU sin rolle i arbeidet med internasjonalisering av høgre utdanning

Etter hvert som sektoren har bygget ekspertise i internasjonalisering og SIU sine søknads- og rapporteringsregimer forhåpentligvis vil kunne forenkles, vil behovet for støtte og oppfølging i programforvaltningen ved institusjonene bli redusert. SIU vil da kunne frigjøre ressurser til å bistå sektoren bedre i mer presserende oppgaver ved internasjonaliseringen der SIU som nasjonal aktør har bedre forutsetninger enn sektoren til å være i front. Institusjonene trenger SIU som en forpost, som kan fortolke konsekvenser av det som skjer globalt slik at sektoren rekker å være proaktiv i sitt internasjonaliseringsarbeid. De norske institusjonene er forskjellige som læresteder og har behov for forskjellige tjenester fra SIU. Mange av de norske institusjonene har svært høy kompetanse innen ulike felt av internasjonaliseringen og kan være gode dialogpartnere med SIU, også om overordnede internasjonaliseringsspørsmål. Derfor er det viktig at SIU har evne til en fleksibel tilnærming til lærestedene. Da vil det være mulig med en vekselvirkning der både SIU og enkeltinstitusjoner kan lære av hverandre.

Evalueringsrapporten diskuterer SIU sin rolle som en nasjonal autoritet for internasjonaliseringsprogram for både utdanning og forskning. I tråd med det veletablerte skillet mellom forskings- og utdanningsaktiviteter, må en også vurdere effektivitet og arbeidsdeling mellom SIU og Forskningsrådet. Det er viktig at institusjonene ikke påføres ekstra arbeid som konsekvens av uklare linjer og parallelle rutiner og prosedyrer. Hvis ikke vil SIU måtte forvente konkurranse på effektivitet og kostnad slik det diskuteres i rapporten. Institusjonene har et behov for optimal sørvis i arbeidet med å oppfylle mål i egne strategier og derved også KD sine sektor- og virksomhetsmål. Det er en grense for hvor mye sørvis utover programtjenester SIU kan gi når det samtidig skal behandle utallige søknader, fordele midler og vurdere årsrapporter.

3. SIU sin rolle i arbeidet med internasjonalisering av grunnopplæringen

Evalueringsrapporten viser til Stortingsmelding 14 (2008-2009). Utvidelsen av mandatet begrunnes med et ønske om å sikre økt bruk av EU-programmene og andre relevante program. Universitetet ser det formålstjenlige i at skoleverket, som en del av hele utdanningsløpet, inkluderes som bruker av SIU på lik linje med høgre utdanning og forskning. Med SIU som støttespiller vil forhåpentligvis også bruken av de vertikale samarbeidsmulighetene i EU-programmene øke. Universitetet ønsker imidlertid å presisere viktigheten av at behovet for ressurser til dette nye ansvarsfeltet ikke går på bekostning SIU sitt ansvar ovenfor høgre utdanning og forskningsinstitusjoner.

4. SIU som nasjonalt programkontor for høgre utdanning

Evalueringsrapporten framhever at SIU sin hovedaktivitet er å være nasjonalt programkontor og at dette utføres tilfredsstillende. Som nevnt innledningsvis er UiT godt fornøyd med SIU sin tjenesteyting i forvaltning av programmer. Samtidig er det viktig at et fornyet SIU arbeider for at ikke rutiner og krav til blant annet søknader og rapporteringer blir for tungrodd og omstendelig.

Institusjonene får ofte informasjon fra SIU om muligheter for deltakelse i nye samarbeidsprogrammer. De har en tendens til å komme uten forvarsel og med svært kort søknadsfrist. Det fører gjerne til at en ikke får deltatt i første utlysningrunde, eller sender hastig inn en mindre gjennomtenkt og forberedt søknad. Desto mer positiv var derfor SIU sin håndtering i forkant av lanseringen av Eurasia-programmet. Da fikk sektoren mulighet for å komme med synspunkter før utlysningen av programmet. UiT vil sterkt anbefale at SIU i slike og andre relevante sammenhenger tar sektoren med på råd.

Evalueringsrapporten stiller spørsmål om hvorvidt SIU har tilstrekkelig kompetanse til å forvalte forskningssamarbeid på en tilfredsstillende måte. I prosjekter med både forskings- og studiekomponenter vil det etter UiT sitt syn avhenge av det aktuelle programmets sammensetning og størrelsen på studie- og forskningskomponentene hvorvidt SIU er rette programforvalter. Det samme gjelder for koordinering og samhandling mellom programmer med overlapping av målgrupper, som i FP7 Peoples og LLP/Erasmus, og der forvaltningen skjer ved to forskjellige instanser. Dersom SIU skal være programkontor, kreves det sektorovergripende koordinering med politisk oppfølging heller enn passiv programforvaltning. Slike gråsoner må gjennomgå av KD, SIU og Forskningsrådet slik rapporten signaliserer.

5. SIU sin rådgivnings- utrednings- og sørvissfunksjon

Evalueringsrapporten påpeker KD sitt ønske om at SIU skal innta en mer aktiv rådgiverrolle. SIU ønsker også dette. SIU har utviklet seg gjennom årene fra å være et senter for programadministrasjon i retning av et kompetansesenter for internasjonalisering. Imidlertid er det uklart hva som ligger i en slik rolle. Evalueringsrapporten diskuterer SIU sin forutsetning og mulighet for å bli et nasjonalt kompetansesenter. UiT er av den oppfatning at et kompetansesenter må kontinuerlig inneha høy ekspertise på internasjonaliseringsspørsmål og med evne til å se institusjonenes utfordringer og behov. Gjennom systematisk å skaffe til veie statistikk, analyser og utredninger vil SIU kunne danne et godt fundament for et kompetansesenter med høy rådgiverkompetanse. Det forutsetter at SIU innehar mer/høyere kompetanse i strategisk viktige internasjonaliseringsspørsmål enn institusjonene har enkeltvis. SIU har fra før en utfordrende oppgave i å skulle være rådgiver på samtlige felt de har forvaltningsansvar for. Det er for eksempel vanskelig for SIU å gi gode og spesifikke råd om prosjekt- og økonomiforvaltning i et konkret samarbeid med Universitetet i Addis Ababa uten selv å være involvert i prosjektet.

Gjennom mange år har SIU tilbydd sektoren regelmessige muligheter for å møtes til nasjonale programseminarer. Disse seminarene er innholdsrike og veldig nyttige, spesielt for de med liten erfaring fra feltet. Det er mange erfarne i sektoren som møter opp på slike informasjonsmøter med en annen hovedagenda enn å lære mer om et gitt program. Det er en god anledning til å treffe kollegaer og diskutere andre tidsmessige og imperative temaer. Sektoren har behov for nasjonale dialogmøteplasser der temaer løftes til overordnet nivå og der også erfaringsutveksling er mulig. Det faktum at uformelle internasjonaliseringsfora allerede eksisterer utenfor SIU sier noe om behov for denne typen arenaer selv om rapporten omtaler dette som *rather unconstructive competitiveness*.

6. SIU sitt arbeid med å profilere Norge som studie- og forskningsland i utlandet

Det er helt avgjørende for de norske institusjonene at det finnes et nasjonalt ansvar for promotering utenlands. SIU gjør gjennomgående en god jobb i så måte til tross for at institusjonene er til dels forskjellige. Evalueringsrapporten diskuterer forskjellen i målgruppe og tilnærming på dette feltet mellom Forskningsrådet (elite research) og SIU (mass education). Denne forskjellen reflekteres også i skillet mellom forsknings- og utdanningsadministrasjon ved institusjonene. Høgre utdanning skal være forskningsbasert og SIU skal stimulere til en tilnærming mellom forskning og utdanning i internasjonaliseringen for å oppnå økt kvalitet. Det er ingen enkel oppgave å promotere internasjonalt når rapporten sammenfatter internasjonaliseringen av utdanning og forskning i Norge som *rather chaotic*. UiT anbefaler at det foretas en behovsprøving og rollefordeling av hvilke oppgaver som best utføres av hvem og en vurdering av hvilke sentrale støttefunksjoner som kan etableres for å styrke institusjonenes satsing på hhv spisskompetanse i fagmiljøene og generell rekruttering til studieprogram. Som en del av en slik prosess er det viktig med dialog mellom SIU og institusjonene om hva som skal profileres, hvor og hvordan.

7. SIU sitt samarbeid med andre aktører

Først og fremst står det om å bygge sterkere relasjoner mellom KD, SIU og institusjonene. Dernest er det viktig at SIU har ressurser til å samarbeide internasjonalt. Vi viser for øvrig til punkt 5 om SIU sin rådgivingsfunksjon.

Oppsummering

Evalueringsrapporten konkluderer at SIU innenfor rammene av sitt mandat og sine ressurser gjør en bra jobb. Det er viktig at SIU ikke blir en hoggestabbe for sektoren og andre interessenter. Det er tydeliggjort i evalueringsrapporten at SIU sin mulighet for å gjøre en bedre jobb på viktige områder er avhengig av blant annet å få avklart forholdet mellom departementet og SIU og å få klarere mandat fra oppdragsgiver.

Vennlig hilsen

Jarle Aarbakke
rektor

Lasse Lønnum
universitetsdirektør